

Вежбање 8 – домаћи задатак из српског језика

Књижевност

115. Повежи линијама наслове песама са именима њихових аутора. Један наслов је сувишан.

- | | |
|--------------------------------|-------------------------|
| 1. <i>Светли гробови</i> | а) Десанка Максимовић |
| 2. <i>Крвава бајка</i> | б) Васко Попа |
| 3. <i>Отаџбина</i> | в) Јован Јовановић Змај |
| 4. <i>Небо</i> | г) Ђура Јакшић |
| 5. <i>Очију твојих да није</i> | |

116. Ко је написао приповетку *Пилипенда*?

- | | |
|-------------------|------------------|
| а) Петар Кочић | б) Симо Матавуљ |
| в) Лаза Лазаревић | г) Стеван Сремац |

Заокружи слово испред тачног одговора.

117. Ако је наведена тврдња у вези са именима аутора и насловима њихових дела тачна, заокружи Т, а ако није, заокружи Н.

Тврдња	Тачно	Нетачно
Песму <i>Ратар</i> написао је Васко Попа.	Т	Н
Песму <i>Србија</i> написала је Десанка Максимовић.	Т	Н
Песму <i>Међу својима</i> написао је Војислав Илић.	Т	Н
Песму <i>Хвала сунцу, земљи, трави</i> написао је Стеван Раичковић.	Т	Н

118. Ко је написао песму *Крвава бајка*?

- | | |
|----------------|-----------------------|
| а) Јован Дучић | б) Десанка Максимовић |
| в) Милан Ракић | г) Сима Пандуровић |

Заокружи слово испред тачног одговора.

119. Испред одлика које су карактеристичне за усмено стваралаштво упиши знак +. Ако се одлика не односи на усмено стваралаштво, упиши знак –.

Одлика усменог стваралаштва	+ или –
Дела стварају обдарени непознати појединци.	
Дела нису подложна промени, преносе се увек у истом облику.	
У делима се користе стални епитети, устаљени почеци и завршеци.	

120. Наведени су стихови из народних и ауторских лирских песама. Заокружи број изнад стихова из **народне лирске песме**.

1.

Чекам у сенци једног старог дуда,
Да месец зађе и, скривена тамом,
По уској стази што кроз ноћ кривуда,
Да сиђеш к мени чежњивом и самом.

Чекам, а лењо пролазе минути,
И сати бију на торњу далеко.
Већ зора свиће, бледе млечни путе,
А ја још чекам, – и вечно бих чек'о!

2.

Коњ зеленко росну траву пасе,
за час пасе, за два прислушкује
где девојка своју мајку моли:
– Не дај мене, мајко, за недрага!
Волим с драгим по гори 'одити,
глог зобати, с листа воду пити,
студен камен под главу метати,
нег' с недрагим по двору шетати,
шећер јести, у свили спавати.

3.

Кажи мени, душо красна!
Гдје си расла? гдје л' су твоји двори?
Да л' на небу, ил' у чарној гори?
Те си тако дивна, милостасна?

О кажи ми, зв'јездо јасна!
Да л' и тамо огњем срце гори?
Да л' и тамо чуда ова твори
Мила твоја р'јечица слаткогласна?

121. Прочитај одломке из књижевних дела. На основу карактеристичних стилских одлика, одреди да ли одломак припада **народној** или **ауторској** књижевности.

1.

Ој, девојко, питома ружице!
Кад си расла, на што си гледала?
Ил' си расла на бор гледајући,
Ил' на јелу танку поноситу,
Ил' на мога брата најмлађега? _____

2.

Зар ниси ти и оног трена,
о, привиђење моје драго,
промак'о кроз ноћ као сена,
над узглавље се моје саг'о
и шапнуо ми речи наде
љубави пуне и искрене?
Ко си ти? Чувар душе младе
ил' кобни дух што куша мене? _____

3.

Једно малено зрнце, које се налазило на површини пешчаних наслага, отпоче једнога јутра, неким чудом, да мисли. У његовој сићушној глави ројиле су се велике слике о неком друкчијем и необичнијем животу. Пешчано зрнце је зажелело да се покрене из своје зажарене једноличности, да напусти ово досадно место са којег се није чуо ни шум, ни глас, нити се могло било шта, сем песка, видети. _____

4.

Кад то чује коњ под змајем, а он махне главом и снагом, а ногама у вретен, те змаја о камен; змај сав прсне на комаде, а коњ се с њима удружи. Онда царица уседне на овога коња, и тако отиду сретно у њезино царство и онда остану царујући до свога века. _____

122. Међу стихове народне епске песме *Свети Саво пише своме роду* умешали су се стихови уметничке лирске песме *Свети Сава* Мите Поповића. Прочитај текст и подвуци стихове који припадају уметничкој лирској песми.

Књигу пише светитељу Саво
У бијелу славну манастиру
Хиландару, насред Горе Свете,
Задужбини свога милог баба.
На облаку златном свети Сава седи,
Па на стару своју отаџбину гледи,
Ал' никако нема да освану дани
Од Господа Бога њему обећани.
Своме роду књигу намјенио,
Своме роду и своме племену,
И у књизи ријеч бесједио:
– Поздрављам те, мој милосни роде,
И шаљем ти свете благослове:
Мира, слоге и братске љубави,
Јер од тога ништа љепше није,
Ни часније нити корисније,
Тијем људство тече спасеније.

123. Одреди ком **књижевном роду** припада дело из којег је преузет следећи одломак:

На пространој површини Великог пијаца почели су једног дана да слажу неке греде и летве и да гомилају сандуке. Идући из школе, ми смо се заустављали и посматрали запослене људе, странце и домаће, како предано, очигледно с неким планом, послују око тих ствари, и како у том раду свака од њих добија своје место, свој нови изглед и тиме објашњење и оправдање. Све заједно: подиже се циркус.

Одломак припада:

- а) лирском књижевном роду;
- б) епском књижевном роду;
- в) драмском књижевном роду.

Заокружи слово испред тачног одговора.

124. Напиши којем књижевном роду припада дело из којег је узет наведени одломак (лирици, епици или драми).

ЈУЦА: Ја знам да је дужност жене свога мужа почитовати, но мислим да и жена има право кад зактева да је муж љуби.

ЈАЊА: Е, то је лепо реч, то је лепо слово! Оди да ти полубим.

ЈУЦА: Није само доста устма љубити, него треба муж да пази шта му жена зактева, пак да јој чини по вољи.

ЈАЊА: Ама треба и жена да слуша свога господара.

Књижевни род: _____

125. Прочитај одломке из лирског, епског и драмског дела. Напиши назив књижевног рода којем дело припада.

А.

БЕНВОЉО: Будале! Себи руке!

Не знате шта чините. Мач увуц'те!
(Удара по њиховим мачевима)

(Улази ТИБАЛДО)

ТИБАЛДО: Шта витлаш мач међ' овцама без овна?
Окрени се, па погледај, Бенвољо,
У очи смрти сопственој.

Књижевни род: _____

Б.

Од неко доба наша се преписка врзе само око Ане. Ја то чиним, ваљда, стога да ти не би помислио: „А, сад се ућутао, сад ништа о њој не пише, знам ја шта ће то рећи!“, јер таквог скептика као што си ти, мало је. Сад ћеш ми бар веровати да нема ништа, јер је још пре пет дана отишла својој сестри у Готу. Остали смо сами — немој да ми се смејеш кад ти кажем да нам је некако свима тужно. Она је држала свезу између нас, јер овако седнемо сви за сто, ћутимо, да се чује како муха вечера.

Књижевни род: _____

В.

Као златне токе крвљу покапане,
Доле пада сунце, за гору, за гране.
И све немо ћути, не миче се ништа,
Та најбољи витез паде са бојишта!
У срцу се живот застрашеном таји,
Само ветар хуји... то су уздисаји...
А славуји тихо уз песмицу жале
Не би ли им хладне стене заплакале.

Књижевни род: _____

126. Напиши ком књижевном роду припада сваки од наведених одломака (лирици, епици или драми).

Али се деси да Мали принц, пошто је дуго корачао по песку, камењу и снегу, најзад пронађе неки пут. А сви путеви воде ка људима.

– Добар дан! – рече он.

Био је то врт пун расцветалих ружа.

– Добар дан – одговорише руже.

Мали принц их погледа. Све су личиле на његову ружу.

– Ко сте ви? – упита их запрепашћен.

– Ми смо руже – рекоше оне.

– Ох! – рече Мали принц...

Књижевни род: _____

У тој дубини, плавој
И без руба,
Тражио сам, већ давно,
Голуба.

Ал све што се изнад дигло –
Нестало је.
Горе су још само плаве
Боје.

Књижевни род: _____

ФИЛЕНТ: Искреној Ел'јанти равнодушни нисте,
Чедној Арсиноји симпатични ви сте,
Ипак ваша душа опире се њима,
Док њену наклоност Селимена има,
Чији зао језик, држање кокетно
Манама времена нагињу осетно.

АЛСЕСТ: Љубав за ту младу удовицу мене
Не лишава вида за све мане њене;
И мада је волим, ја те мане кудим,
И први сам да их видим и осудим,
Ал' признајем, поред свију мана њени',
Она зна вештину да се свиди мени.

Књижевни род: _____

127. Подвуци стихове у осмерцу.

Саву, Млаву и Мораву
Прелазећи ја,
Тебе сам се зажеleo
И лакога сна.

128. Којом је врстом стиха испеван одломак из песме *Почетак буне против дахија*?

Небом свеци сташе војевати
и прилике различне метати
виш' Србије по небу ведроме.

Врста стиха је:

- а) осмерац; б) десетерац;
в) шестерац; г) шеснаестерац.

Заокружи слово испред тачног одговора.

129. Прочитај строфу из песме *Пустите ме како ја хоћу!* Милана Ћурчина и утврди које су врсте риме у њој заступљене.

Зашто увек једно и исто,
зар све баш мора бити јасно и чисто,
и свуда прописан број?!
Та песма није акт, и мис'о није слово.
А дух тражи увек ново,
и хоће да буде свој.

Заступљене су:

- а) парна и укрштена рима;
б) парна и обгрљена рима;
в) укрштена и парна рима;
г) укрштена и обгрљена рима.

Заокружи слово испред тачног одговора.

130. Одреди врсту стиха коју препознајеш у подвученом делу наведене строфе из песме *Хвала сунцу, земљи, трави* Стевана Раичковића.

Хвала сунцу, земљи, трави.

Хвала ваздуху што је плав.

И хвала, ево, што имам говор.

И гледам како мили мрав.

Врста стиха је:

- а) римовани десетерац;
- б) неримовани осмерац;
- в) римовани осмерац.

Заокружи слово испред тачног одговора.